

Zwalczanie nadużyć finansowych w ramach PO WER

Podstawa prawna (wybrane akty prawne)

- Konwencja o ochronie interesów finansowych Wspólnot Europejskich sporządzona w Brukseli dnia 26 lipca 1995 r. (Dz. U. z 2009 r. nr 208, poz. 1603);
- Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie 2014-2020 (Dz. U. z 2014 r., poz. 1146 z późn. zm.) - ustawa wdrożeniowa;
- Wytyczne Komisji Europejskiej dla państw członkowskich i organów zarządzających programami w sprawie ryzyka nadużyć finansowych oraz skutecznych i proporcjonalnych środków zwalczania nadużyć finansowych z 16 czerwca 2014 r. (EGESIF_14-021-00-16/06/2014), zwane dalej Wytycznymi KE.

Ważne pojęcia

- **Nieprawidłowość**

- każde naruszenie prawa unijnego lub prawa krajowego dotyczącego stosowania prawa unijnego,
- wynikające z działania lub zaniechania podmiotu gospodarczego zaangażowanego we wdrażanie EFSI,
- które ma lub może mieć szkodliwy wpływ na budżet Unii poprzez obciążenie budżetu Unii nieuzasadnionym wydatkiem.

Ważne pojęcia

- **Nadużycie finansowe** - jakiegokolwiek celowe działanie lub zaniechanie naruszające interesy finansowe Wspólnot Europejskich.
 - Obejmuje także podanie błędnych informacji, które w sposób świadomy lub lekkomyślny wprowadza w błąd lub usiłuje wprowadzić w błąd stronę w celu osiągnięcia korzyści finansowej lub innej albo uniknięcia zobowiązania.
 - Do najczęściej identyfikowanych nadużyć należą, m.in.: korupcja, konflikt interesów, nadużycia finansowe występujące podczas zamówień publicznych oraz fałszerstwa.

Ważne pojęcia

- **Korupcja** – Ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz.U. 2014 poz. 1411).
 - obiecywanie, proponowanie lub wręczanie / żądanie lub przyjmowanie,
 - przez jakąkolwiek osobę,
 - bezpośrednio lub pośrednio,
 - jakichkolwiek nienależnych korzyści osobie pełniącej funkcję publiczną dla niej samej lub dla jakiejkolwiek innej osoby / przyjmowaniu propozycji lub obietnicy takich korzyści dla niej samej lub dla jakiejkolwiek innej osoby,
 - w zamian za działanie lub zaniechanie działania w wykonywaniu jej funkcji.

Ważne pojęcia

- popełniany w toku działalności gospodarczej, obejmującej realizację zobowiązań względem władzy (instytucji) publicznej,
- polegający na obiecywaniu, proponowaniu lub wręczaniu / żądaniu lub przyjmowaniu,
- bezpośrednio lub pośrednio,
- osobie kierującej jednostką niezaliczaną do sektora finansów publicznych lub pracującej w jakimkolwiek charakterze na rzecz takiej jednostki,

Ważne pojęcia

- jakichkolwiek nienależnych korzyści, dla niej samej lub na rzecz jakiejkolwiek innej osoby / przyjmowaniu propozycji lub obietnicy takich korzyści dla niej samej lub dla jakiejkolwiek innej osoby,
- w zamian za działanie lub zaniechanie działania, które narusza jej obowiązki i stanowi społecznie szkodliwe odwzajemnienie.

Założenia Polityki przeciwdziałania nadużyciom finansowym

Zarządzenie nr TO-0016/19/2016 Dyrektora Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Katowicach z dnia 11 kwietnia 2016 r. w sprawie wprowadzenia Polityki przeciwdziałania nadużyciom finansowym w Wojewódzkim Urzędzie Pracy.

Zakres i cel polityki przeciwdziałania nadużyciom finansowym

- Instytucje w systemie realizacji PO WER, są zobowiązane do:
 - utrzymania wysokich standardów prawnych, etycznych i moralnych,
 - przestrzegania zasad prawości, obiektywności, odpowiedzialności i uczciwości.
- Instytucje w systemie realizacji PO WER powinny być postrzegane jako instytucje przeciwnie przejawom nadużyć finansowych i korupcji w prowadzeniu swojej działalności.
- Od wszystkich pracowników instytucji w systemie realizacji PO WER oczekuje się powyższego podejścia do realizowanych spraw.

Kultura zwalczania nadużyć finansowych

Oczekuje się stosowania najwyższych standardów etycznych zarówno przez pracowników IP PO WER, jak i przez beneficjentów PO WER. W tym celu przyjmuje się kodeks postępowania, oparty na poniższych zasadach:

1. Praworządności,
2. Rzetelności,
3. Bezstronności,
4. Unikania konfliktu interesów,
5. Profesjonalizmu,
6. Jawności,
7. Odpowiedzialności.

Kultura zwalczania nadużyć finansowych

W sytuacji, gdy pracownik IP PO WER spotka się z próbą korupcji, zobowiązany jest do:

- zdecydowanej odmowy przyjęcia propozycji korupcyjnej;
- niezwłocznego zgłoszenia informacji o zaistniałej sytuacji bezpośredniemu przełożonemu lub innej osobie z kierownictwa oraz zawiadomienie właściwych organów ścigania;
- opisanie zdarzenia w notatce służbowej;
- współpracy z organami ścigania w celu wyjaśnienia okoliczności zdarzenia.

Szkolenia i podnoszenie świadomości

IP PO WER w celu zapewnienia odpowiedniego poziomu realizacji obowiązków szkoleniowo-informacyjnych podejmuje następujące zadania:

- Na podstawie ustaleń Zespołu roboczego ds. samooceny opracowuje rekomendacje w zakresie szkoleń oraz działań informacyjnych w zakresie nadużyć finansowych;
- Informuje pracowników o przyjętych zasadach zwalczania nadużyć finansowych poprzez wewnętrzne systemy komunikacji (intranet, spotkania kadry kierowniczej, spotkania z pracownikami) w celu podniesienia świadomości w kwestii realizowanej polityki zwalczania nadużyć finansowych oraz rozpoznawania oznak nadużyć finansowych i reagowania na tego typu działania;

Szkolenia i podnoszenie świadomości

- Publikuje informacje dotyczące polityki zwalczania nadużyć finansowych na stronie WWW, w biuletynach i materiałach informacyjnych skierowanych do wnioskodawców/beneficjentów;
- Informuje wnioskodawców/ beneficjentów o przyjętej polityce zwalczania nadużyć finansowych podczas spotkań roboczych oraz szkoleniowych.

Zapobieganie konfliktowi interesów poprzez rozdzielenie funkcji w zakresie zwalczania nadużyć finansowych

Celem działań w zakresie przeciwdziałania występowaniu konfliktów interesu jest minimalizacja negatywnych skutków w przypadku zaistnienia rzeczywistego konfliktu interesu poprzez:

- zidentyfikowanie potencjalnych zagrożeń i ciągłego ich monitorowania,
- stałe edukowanie pracowników w zakresie przeciwdziałania konfliktom interesu oraz etyki,
- bieżące rozwiązywanie sytuacji problemowych,

Zapobieganie konfliktowi interesów poprzez rozdzielnosc funkcji w zakresie zwalczania nadużyć finansowych

- zachęcanie do informowania o zaistniałych problemach, potencjalnych konfliktach, podnoszenia świadomości i bezwzględnego przeciwdziałania rzeczywistym konfliktom interesu,
- identyfikacja stanowisk „wrażliwych” i odpowiednia ich kontrola (w tym, w stosownych przypadkach, rotacja i polityka rozdziału funkcji).

Zapobieganie konfliktowi interesów poprzez rozdzielenie funkcji w zakresie zwalczania nadużyć finansowych

W celu przeciwdziałania temu zjawisku w IP PO WER funkcjonuje podział zadań pomiędzy poszczególnymi pracownikami, zgodny z zasadą rozdziału funkcji kluczowych i mający odzwierciedlenie w opisach stanowisk pracy. Zgodnie z powyższą zasadą następujące działania są realizowane przez różnych pracowników:

- ocena wniosków o dofinansowanie,
- weryfikacja wniosków o płatność,
- dokonywanie płatności,

Zapobieganie konfliktowi interesów poprzez rozdzielenie funkcji w zakresie zwalczania nadużyć finansowych

- kontrola projektów, zadania związane z wydawaniem decyzji administracyjnych określających kwoty do zwrotu w związku z ich nieprawidłowym wydatkowaniem,
- realizacja projektów własnych IP PO WER, w tym organizowanie procesu udzielania zamówień publicznych.

STANOWISKA WRAŻLIWE

Za stanowiska wrażliwe przyjmuje się te stanowiska, na których pracownicy mogą być w szczególny sposób narażeni na ryzyko korupcji oraz związane z zadaniami, których niewłaściwe wykonanie może mieć wpływ na integralność i funkcjonowanie instytucji.

Wobec pracowników zatrudnionych na stanowiskach wrażliwych IP PO WER stosuje następujące działania zapobiegawcze i środki zaradcze:

- odpowiedzialność i uprawnienia określone w zakresach czynności;
- odpowiedzialność i uprawnienia określone w upoważnieniach i pełnomocnictwach;
- stosowanie zasady rozdzielności funkcji;
- stosowanie instrukcji wykonawczych w odniesieniu do poszczególnych procesów;
- składanie deklaracji bezstronności i poufności przez pracowników IP PO WER wykonujących zadania/ czynności na stanowiskach wrażliwych;

- przestrzeganie zapisów dotyczących przeciwdziałania przypadkom konfliktu interesów;
- szczególny nadzór w stosunku do Naczelników komórek organizacyjnych oraz innych pracowników zatrudnionych na stanowiskach kierowniczych i decyzyjnych;
- szczególny nadzór w stosunku do kierowników zespołów oraz pozostałych pracowników zatrudnionych na stanowiskach szczególnie narażonych na ryzyko korupcji polegający na sprawowaniu nadzoru merytorycznego przez ich bezpośrednich przełożonych.

Zespół ds. samooceny ryzyka wystąpienia nadużyć finansowych PO WER oraz opracowania metod postępowania

Głównym zadaniem zespołu ds. samooceny jest dokonywanie regularnej (okresowej lub bieżącej) oceny ryzyka nadużyć finansowych oraz przygotowywanie planów reagowania (odpowiednich kontroli) w tego typu sytuacjach.

Ocena ryzyka nadużyć finansowych

- Ryzyko brutto dotyczy poziomu ryzyka przed uwzględnieniem skutków wszelkich stosowanych obecnie lub planowanych kontroli. Ryzyko zazwyczaj kwantyfikuje się przez połączenie „prawdopodobieństwa” ryzyka – na ile możliwe jest takie zdarzenie, ze „skutkami” ryzyka – jakie konsekwencje finansowe i niefinansowe będzie miało dane zdarzenie. Aby zapewnić spójność oceny, określając prawdopodobieństwo, należy wskazać horyzont czasowy, który w tym przypadku powinien odpowiadać siedmioletniemu okresowi programowania.
- Ryzyko netto dotyczy poziomu ryzyka po uwzględnieniu skutków wszystkich stosowanych obecnie kontroli oraz ich skuteczności, czyli sytuacji na chwilę obecną.

Ocena ryzyka nadużyć finansowych

Zgodnie z Wytycznymi KE, stosowana przez Zespół ds. samooceny metodologia szacowania ryzyka nadużyć finansowych opiera się na pięciu podstawowych działaniach:

- określeniu prawdopodobieństwa i skutków szczególnego ryzyka nadużyć finansowych (ryzyka brutto);
- ocenie skuteczności stosowanych obecnie kontroli w celu ograniczenia ryzyka brutto;

Ocena ryzyka nadużyć finansowych

- ocenie ryzyka netto po uwzględnieniu efektów stosowanych obecnie kontroli i ich skuteczności, czyli sytuacji na daną chwilę (ryzyka rezydualnego);
- ocenie wpływu planowanych dodatkowych kontroli ograniczających ryzyko na ryzyko netto (rezydualne);
- określeniu ryzyka docelowego, czyli poziomu ryzyka, które IP uważa za dopuszczalny.

System kontroli wewnętrznej

Mechanizmy kontroli wewnętrznej stosowane w IP PO WER:

- Kontrola zarządcza,
- Audyt wewnętrzny,
- Instrukcje Wykonawcze IP
- Zapewnienie rozdzielności funkcji i odpowiednie przypisanie odpowiedzialności.

Czerwone flagi

Czerwone flagi to sygnały ostrzegawcze mogące wskazywać na występowanie nadużyć finansowych. Istnienie czerwonej flagi nie oznacza jednoznacznie, iż mamy do czynienia z nadużyciem finansowym, jednakże obszar w którym stwierdzono okoliczności o których mowa powyżej zostaje objęty szczególną uwagą w celu wykluczenia lub potwierdzenia nadużycia finansowego.

Oprócz Rejestru zgłoszeń w sprawach dot. podejrzenia wystąpienia nadużycia finansowego IP PO WER prowadzi dodatkowy rejestr okoliczności potencjalnie wskazujących na wyższe ryzyko wystąpienia nadużycia finansowego tzw. **Rejestr czerwonych flag**.

W przypadku powzięcia podczas weryfikacji dokumentacji, w tym weryfikacji wniosków o płatność oraz merytorycznej oceny wniosków o dofinansowanie projektu i/lub przeprowadzenia kontroli na miejscu i/lub rozpatrywania skargi uzasadnionego podejrzenia popełnienia oszustwa finansowego i/lub wystąpienia korupcji IP PO WER podejmie decyzję o:

- zawiadomieniu odpowiednich organów lub UOKiK o podejrzeniu popełnienia oszustwa finansowego i/lub wystąpienia korupcji;
- wszczęciu kontroli na miejscu;
- wszczęciu kontroli wewnętrznej lub audytu;
- podjęciu innych działań, adekwatnych do specyfiki sprawy.

Raportowanie podejrzeń o wystąpieniu nadużyć finansowych

Coroczny raport uwzględniający:

- uzasadnione podejrzenia popełnienia oszustwa finansowego i/lub wystąpienia korupcji powziętych podczas weryfikacji dokumentacji i/lub przeprowadzenia kontroli na miejscu i/lub rozpatrywania skargi, informacji przekazanych przez pracowników IP PO WER;
- informacji otrzymanych od podmiotów zewnętrznych o podejrzeniu wystąpienia/ wystąpieniu nadużycia finansowego lub korupcji;
- informacji przekazanych innym organom, IP oraz IZ PO WER.

Przedmiotowy raport każdorazowo zostaje zatwierdzony przez Dyрекcję Urzędu.

Informacje dotyczące IP PO WER– WUP Katowice

- Zarządzenie Dyrektora WUP Nr NO/49/06 z dnia 15.09.2006r.– Kodeks etyki pracowników WUP.
- Zarządzenie Dyrektora WUP Nr NO/109/2011 z dnia 29.12.2011 r. – Polityka antykorupcyjna oraz Instrukcja zapobiegania i przeciwdziałania potencjalnym zjawiskom korupcyjnym w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Katowicach.
- Zarządzenie Dyrektora WUP Nr TO/1/2015 z dnia 7 stycznia 2015 r. – Wewnętrzna polityka antymobbingowa.

Nadużycia finansowe można zgłaszać w formie informacji pisemnej na adres:

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach, ul. Kościuszki 30,
40-048 Katowice

lub drogą elektroniczną na adres:

efs@wup-katowice.pl oraz OLAF-FMB-SPE@ec.europa.eu
- do Europejskiego Urzędu ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych.

Zwalczanie nadużyć finansowych w ramach PO WER

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach
<http://wupkatowice.praca.gov.pl/>

Dziękuję za uwagę.

